

**CHARTER VEDRØRENDE GRUNDPRINCIPPER
FOR DEN EUROPÆISKE ADVOKATSTAND
OG
REGLER OM GOD ADVOKATSKIK
INDEN FOR DET EUROPÆISKE FÆLLESSKAB**

Udgave 2008

CCBE

Ansvarshavende redaktør: Jonathan Goldsmith
Avenue de la Joyeuse Entrée, 1-5 - B-1040 Bruxelles
Tlf.: +32 (0)2 234 65 10 - Fax: +32 (0)2 234 65 11/12
E-mail: ccbe@ccbe.eu - <http://www.ccbe.eu>

Sammenslutningen af advokatråd i Europa (CCBE) har som sit hovedformål at repræsentere sine medlemmer, uanset om de er fuldgældige medlemmer (dvs. medlemmer fra den Europæiske Union, det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde og Schweiz), eller associerede medlemmer eller observatører, i alle spørgsmål af fælles interesse, der vedrører udøvelse af hvervet som advokat, udvikling af lov og praksis vedrørende retssikkerhed og retspleje og væsentlige udviklingsområder inden for selve lovgivningen, både på europæisk og internationalt plan (artikel III 1.a. i CCBEs vedtægter).

I denne henseende er CCBE den officielle repræsentant for advokatråd, som tilsammen omfatter mere end 700.000 europæiske advokater.

CCBE har vedtaget to grundlæggende tekster, der er indeholdt i denne brochure. De to tekster komplementerer hinanden, samtidig med at de er meget forskellige af natur.

Den nyeste er **Charter vedrørende grundprincipper for den europæiske advokatstand**, som blev vedtaget på generalforsamlingen i Bruxelles den 24. november 2006. Charteret er ikke tænkt som et sæt regler om god advokatskik. Hensigten er, at det skal gælde for hele Europa og nå videre ud end til CCBE's medlemsstater, associerede medlemmer og observatører. Charteret indeholder en liste over ti grundprincipper, som er fælles for de nationale og internationale regler, der regulerer advokatstanden.

Charteret har bl.a. til formål at hjælpe advokatororganisationer, der kæmper for at etablere deres uafhængighed, og at øge forståelsen blandt advokater for betydningen af advokatens rolle i samfundet. Det retter sig både mod advokaterne selv og mod beslutningstagere og den almindelige offentlighed.

Regler om god advokatskik inden for Det Europæiske Fællesskab blev vedtaget den 28. oktober 1988.

De er blevet ændret tre gange – den seneste ændring blev vedtaget på generalforsamlingen i Oporto den 19. maj 2006. Det er en bindende tekst for alle medlemsstater: Alle advokater, der er medlemmer af advokatororganisationerne i disse lande (uanset om deres advokatråd er fuldgældige eller associerede medlemmer af eller observatører i CCBE) skal overholde reglerne i deres grænseoverskridende virksomhed inden for Den Europæiske Union, EØS og Schweiz, såvel som inden for associerede lande og observatørlande.

De to tekster indeholder desuden kommentarer til den første og et forklarende notat til den anden.

Det er unødvendigt at understrege betydningen af det normsæt, der er fremsat i disse to dokumenter, som er grundlaget for adfældsreglerne for advokatstanden i Europa, og som medvirker til at forme den europæiske advokat og de europæiske advokatororganisationer.

31. januar 2008

INDHOLD

CHARTER VEDRØRENDE GRUNDPRINCIPPER FOR DEN EUROPÆISKE ADVOKATSTAND.....	4
KOMMENTARER TIL CHARTER VEDRØRENDE GRUNDPRINCIPPER FOR DEN EUROPÆISKE ADVOKATSTAND	5
REGLER OM GOD ADVOKATSKIK INDEN FOR DET EUROPÆISKE FÆLLESSKAB	10
1. PRÆAMBEL	10
1.1. Advokatens stilling i samfundet.....	10
1.2. Karakteren af regler om god advokatskik	10
1.3. Reglernes formål	11
1.4. Den af reglerne omfattede personkreds	12
1.5. Reglernes materielle anvendelsesområde.....	12
1.6. Definitioner	12
2. ALMINDELIGE PRINCIPPER	13
2.1. Uafhængighed	13
2.2. Tillid og personlig integritet	13
2.3. Fortrolighed	13
2.4. Respekt for udenlandske advokatororganisationers regler om god advokatskik	14
2.5. Uforenelige beskæftigelser	14
2.6. Individuel reklamering	14
2.7. Klientens interesser	14
2.8. Begrænsning af advokaters ansvar over for klienten	15
3. FORHOLD TIL KLIENTER	15
3.1. Påtagelse og udtræden af sager	15
3.2. Interessekonflikter	15
3.3. Honoraraftaler om andel i sagens genstand (<i>pactum de quota litis</i>)	16
3.4. Honorarfastsættelse.....	16
3.5. A conto-afregning.....	16
3.6. Honorardeling med andre end advokater.....	16
3.7. Procesomkostninger og mulighed for retshjælp	17
3.8. Klientmidler	17
3.9. Advokatansvarsforsikring	18
4. FORHOLDET TIL RETTEN.....	18
4.1. Adfærdsregler i og over for retten	18
4.2. Korrekt processuel adfærd	18
4.3. Opførsel i retten	18
4.4. Urigtige eller vildledende oplysninger	18
4.5. Reglernes anvendelse i voldgiftssager etc.....	18

5. FORHOLDET MELLEML ADVOKATER	19
5.1. Det kollegiale fællesskab	19
5.2. Samarbejde mellem advokater fra forskellige medlemsstater	19
5.3. Korrespondance mellem advokater	19
5.4. Henvisningshonorar	19
5.5. Kommunikation med modparten	20
5.6. (<i>Ophævet efter beslutning på generalforsamlingen i CCBE i Dublin den 6. december 2002</i>).....	20
5.7. Hæftelse for honorar	20
5.8. Fortsat faglig udvikling	20
5.9. Tvister mellem advokater i forskellige medlemsstater.....	20
FORKLARENDE NOTAT	21

CHARTER VEDRØRENDE GRUNDPRINCIPPER FOR DEN EUROPÆISKE ADVOKATSTAND¹

”I et samfund, der hviler på respekt for lov og ret, udfylder advokaten en særlig rolle. Hans pligter er ikke begrænset til samvittighedsfuld udførelse inden for lovens rammer af den opgave, som er betroet ham af klienten. Advokaten skal tjene retfærdighedens interesser såvel som de klienters interesser, hvis rettigheder og friheder det er ham betroet at hævde og forsvare, og det er hans pligt ikke blot at føre sin klients sag, men også at være hans rådgiver. Respekt for advokatens professionelle virke er en vigtig betingelse for retsstatsprincippet og demokratiet i samfundet.”

– CCBE’s Regler om god advokatskik inden for Det Europæiske Fællesskab, § 1.1.

Der er en række grundprincipper, der er fælles for hele den europæiske advokatstand, selv om disse principper udtrykkes en smule forskelligt i de forskellige retssystemer. Grundprincipperne danner grundlag for de forskellige nationale og internationale regelsæt, som regulerer advokaters adfærd. Europæiske advokater er forpligtet af disse principper, som er af afgørende betydning for korrekt retspleje, adgang til retfærdighed og ret til en retfærdig rettergang, som det kræves i henhold til den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Advokatororganisationer, domstole, lovgivere, regeringer og internationale organisationer bør i offentlighedens interesse forsøge at opretholde og forsvare grundprincipperne.

Grundprincipperne er følgende:

- a) advokatens uafhængighed, og advokatens frihed til at varetage klientens interesser,
- b) advokatens ret og pligt til at holde klientens forhold fortrolige og at overholde sin tavshedspligt,
- c) undgåelse af interessekonflikter, både mellem forskellige klienter og mellem klienten og advokaten,
- d) advokatstandens værdighed og ære, og den enkelte advokats integritet og gode omdømme,
- e) loyalitet over for klienten,
- f) retfærdig behandling af klienten med hensyn til honorarer,
- g) advokatens professionelle kompetence,
- h) respekt over for andre advokater,
- i) respekt for retsstatsprincippet og korrekt retspleje, og
- j) advokatstandens selvregulering.

¹ Vedtaget på CCBE’s generalforsamling den 25. november 2006.

KOMMENTARER TIL CHARTER VEDRØRENDE GRUNDPRINCIPPER FOR DEN EUROPÆISKE ADVOKATSTAND²

1. Den 25. november 2006 vedtog CCBE enstemmigt et "Charter vedrørende grundprincipper for den europæiske advokatstand". Charteret indeholder en liste med ti principper, der er fælles for hele den europæiske advokatstand. Respekt for disse principper danner grundlaget for retten til et juridisk forsvar, som er hjørnestenen i alle andre grundlæggende rettigheder i et demokrati.
2. Grundprincipperne er udtryk for det fælles grundlag, der danner basis for alle de nationale og internationale regler, som regulerer europæiske advokaters adfærd.
3. Charteret lægger følgende til grund:
 - nationale advokatregler fra lande i hele Europa – herunder regler fra lande, der ikke er medlem af CCBE – som deler disse fælles principper om juridiske normer i Europa³,
 - CCBE's Regler om god advokatskik inden for Det Europæiske Fællesskab,
 - Almengyldige principper i det internationale advokatsamfunds (International Bar Association) internationale etiske regler⁴,
 - Europarådets henstilling R(2000)21 af 25. oktober 2000 fra Ministerkomiteen til medlemslandene om fri udøvelse af advokaterhvervet⁵,
 - Grundprincipper vedrørende advokaters rolle, vedtaget på De Forenede Nationers ottende kongres om forebyggelse af forbrydelser og behandling af lovovertrædere, Havana (Cuba), 27. august til 7. september 1990⁶,
 - retspraksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol og Europadomstolen, og i særdeleshed Europadomstolens dom af 19. februar 2002 i sagen Wouters mod Algemene Raad van de Nederlandse Orde van Advocaten (C-309/99)⁷,

² Vedtaget på CCBE's generalforsamling den 11. maj 2007.

³ De nationale regler om god advokatskik kan ses på CCBE's hjemmeside: <http://www.ccbe.eu/index.php?id=107&L=0>

⁴ IBA, IBA GENERAL PRINCIPLES FOR THE LEGAL PROFESSION, <http://www.ibanet.org/images/downloads/BIC/2006%20general%20principles%20for%20legal%20profession.pdf>

⁵ Council of Europe, Recommendation No R (2000) 21 of the Committee of Ministers, <https://wcd.coe.int/com.instranet.InstraServlet?Command=com.instranet.CmdBlobGet&DocId=370284&SecMode=1&Admin=0&Usage=4&IntranetImage=62250>

⁶ United Nations High Commissioner for Human Rights, Basic Principles on the Role of Lawyers, http://www.unhchr.ch/html/menu3/b/h_comp44.htm

⁷ Eur-Lex, Official Journal of the European Communities, 4.5.2002, http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/oj/2002/c_109/c_10920020504en00040005.pdf

- Den Universelle Deklaration om Menneskerettigheder⁸, den Europæiske Konvention om Menneskerettigheder⁹, og Den Europæiske Unions Charter om Grundlæggende Rettigheder¹⁰,
 - Europaparlamentets resolution om juridiske erhverv og samfundets interesse i et vel-fungerende retssystem, 23. marts 2006¹¹.
4. Charteret skal tjene som et paneuropæisk dokument, der når videre ud end til CCBE's medlemsstater, associerede medlemmer og observatører. Håbet er, at charteret vil kunne hjælpe f.eks. advokatororganisationer, der kæmper for at etablere deres uafhængighed i Europas spirende demokratier.
 5. Håbet er, at charteret vil øge forståelsen blandt advokater, beslutningstagere og offentligheden for betydningen af advokatens rolle i samfundet, og for den måde, hvorpå de principper, som advokatstanden reguleres af, understøtter denne rolle.
 6. Uanset om advokaten er engageret af en privatperson, en virksomhed eller staten, er det hans rolle at være klientens betroede rådgiver og repræsentant, som en fagmand, der er respekteret af tredjemand, og som en uundværlig deltager i korrekt retspleje. Ved at indarbejde alle disse elementer opfylder advokaten, som loyalt tjener sin egen klients interesser og beskytter klientens rettigheder, også funktionen som advokat i samfundet – som er at foregribe og forhindre konflikter, at sikre, at konflikter løses i overensstemmelse med anerkendte principper inden for civilretten, offentlig ret og strafferet og med behørigt hensyn til rettigheder og interesser at fremme lovens udvikling og at forsvare frihed, retfærdighed og retsstatsprincippet.
 7. CCBE stoler på, at dommere, lovgivere, regeringer og internationale organisationer sammen med advokatororganisationerne vil bestræbe sig på at følge de principper, der er anført i charteret.
 8. Charteret indledes af et uddrag fra præamblen til Regler om god advokatskik inden for Det Europæiske Fællesskab, herunder forsikringen om, at: "Respekt for advokatens professionelle funktion er en vigtig betingelse for retsstatsprincippet og demokratiet i samfundet." Retsstatsprincippet er tæt forbundet med demokrati som dette aktuelt forstås i Europa.
 9. Det hævdes i charterets indledende afsnit, at principperne i charteret er væsentlige for korrekt retspleje, adgang til retfærdighed og ret til en retfærdig rettergang, som det kræves i henhold til den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Advokater og deres organisationer vil fortsat være i forreste linje i kampen for disse rettigheder, uanset om

⁸ United Nations, Universal Declaration of Human Rights, <http://www.un.org/Overview/rights.html>

⁹ Council of Europe, Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, <http://www.echr.coe.int/NR/rdonlyres/D5CC24A7-DC13-4318-B457-5C9014916D7A/0/EnglishAnglais.pdf>

¹⁰ European Parliament, Charter of Fundamental Rights of the European Union, http://www.europarl.europa.eu/charter/pdf/text_en.pdf

¹¹ European Parliament, Resolution on the legal professions and the general interest in the functioning of legal systems, 23 March 2006, <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2006-0108+0+DOC+XML+V0/EN>

det er i Europas nye, spirende demokratier eller i de mere veletablerede demokratier, hvor sådanne rettigheder kan være truet.

Princip a) – advokatens uafhængighed og advokatens frihed til at varetage klientens interesser:

En advokat skal have frihed – politisk, økonomisk og intellektuelt – til at drive sin virksomhed med rådgivning og repræsentation af klienter. Det betyder, at advokaten skal være uafhængig af staten og andre magtfulde interesser, og ikke må tillade, at hans uafhængighed kompromitteres af upassende pres fra forretningsforbindelser. Advokaten skal også hele tiden være uafhængig af sin egen klient, hvis advokaten skal nyde tredjemands og domstolenes tillid. Uden denne uafhængighed kan der i virkeligheden ikke være nogen garanti for kvaliteten af advokatens arbejde. Det faktum, at advokaten har et liberalt erhverv, og den autoritet, der udspringer af denne status, er med til at bevare hans uafhængighed, og advokatororganisationerne skal spille en vigtig rolle og være med til at garantere advokaternes uafhængighed. Selvregulering af erhvervet ses som afgørende i forbindelse med at sikre den enkelte advokats uafhængighed.

Det er påfaldende, at advokater i ufri samfund er forhindret i at varetage deres klienters interesser og kan risikere fængsel eller død for det.

Princip b) – advokatens ret og pligt til at holde klientens forhold fortrolige og at overholde sin tavshedspligt:

Det er af afgørende betydning for en advokats virke, at advokaten af sin klient får oplyst ting, som klienten ikke ville fortælle andre – de mest intime, personlige detaljer eller de mest værdifulde forretningsmæssige hemmeligheder – og at advokaten modtager oplysningerne i fortrolighed.

Uden sikkerhed for fortrolighed kan der ikke være tillid. Charteret understreger dette principps dobbeltkarakter – overholdelse af fortrolighed er ikke blot advokatens pligt – det er klientens grundlæggende menneskeret. Reglerne om advokaters tavshedspligt forbyder, at kommunikation mellem advokaten og klienten kan bruges mod klienten. I nogle retssystemer er det udelukkende klienten, der har ret til fortrolighed, mens "diskretionspligt" i andre retssystemer kan betyde, at advokaten over for sin egen klient skal hemmeligholde viden, han har modtaget fra den anden parts advokat i fortrolighed. Princip b) omfatter alle disse forbundne begreber – advokaters tavshedspligt, fortrolighed og diskretionspligt. Advokatens pligt over for klienten består, selv efter at advokaten er holdt op med at repræsentere klienten.

Princip c) – undgåelse af interessekonflikter, både mellem forskellige klienter og mellem klienten og advokaten:

For at udøve sit erhverv forsvarligt skal advokaten undgå interessekonflikter. Så en advokat kan ikke repræsentere to klienter i den samme sag, hvis der er en konflikt eller risiko for konflikt mellem klienternes interesser. På samme måde skal en advokat afholde sig fra at repræsentere en ny klient, hvis advokaten er i besiddelse af fortrolige oplysninger, han har fået fra en anden nuværende eller tidligere klient.

En advokat må heller ikke tage en klient, hvis der er en interessekonflikt mellem klienten og advokaten. Hvis der opstår en interessekonflikt, mens advokaten repræsenterer klien-

ten, skal advokaten ophøre med repræsentationen. Det ses, at dette princip er tæt forbundet med princip b) (fortrolighed), a) (uafhængighed) og e) (loyalitet).

Princip d) – advokatstandens værdighed og ære, og den enkelte advokats integritet og gode omdømme:

For at opnå klienternes, tredjemands, domstolenes og statens tillid skal advokaten vise sig værdig til tilliden. Den opnås ved at være medlem af en ærefuld profession, men den naturlige konsekvens er, at advokaten ikke må gøre noget for at skade hverken sit eget eller professionens omdømme som helhed eller offentlighedens tillid til professionen. Dette betyder ikke, at advokaten skal være et perfekt menneske, men det betyder, at han ikke må opføre sig uværdigt, hverken i sin juridiske praksis, i andre forretningsaktiviteter eller endda i sit privatliv, dvs. på en sådan måde, at det ville kunne kaste vanære over professionen. Uværdig opførsel kan føre til sanktioner, herunder – i de alvorligste sager – frakendelse af retten til at udøve advokatvirksomhed.

Princip e) – loyalitet over for klienten:

Loyalitet over for klienten er et afgørende element i advokatens rolle. Klienten skal kunne stole på advokaten som rådgiver og som repræsentant. For at være loyal over for klienten skal advokaten være uafhængig (se princip a)), undgå interessekonflikter (se princip c)), og bevare klientens fortrolighed (se princip b)). Nogle af de mest prekære problemer i forbindelse med professionel adfærd opstår i samspillet mellem princippet om loyalitet over for klienten og de principper, der opstiller advokatens videregående pligter: princip d) (værdighed og ære), princip h) (respekt over for kolleger) og i særdeleshed princip i) (respekt for retsstatsprincippet og korrekt retspleje). I forbindelse med behandlingen af disse spørgsmål skal advokaten gøre det klart for sin klient, at advokaten ikke kan gå på kompromis med sine forpligtelser over for domstolen og retsforfølgningen for at føre en uretvis sag på klientens vegne.

Princip f) – retfærdig behandling af klienten med hensyn til honorarer:

Et honorar, der opkræves af en advokat, skal fuldt ud være meddelt til klienten, være retfærdigt og rimeligt og skal overholde loven og de regler for standen, som advokaten er underlagt. Selv om branchekodekser (og princip c) i dette charter) understreger vigtigheden af at undgå interessekonflikter mellem advokat og klient, synes der i spørgsmålet om advokatens honorarer at være en indbygget fare for en sådan konflikt. Følgelig dikterer princippet nødvendigheden af standens regulering for at sikre, at klienten ikke betaler for meget.

Princip g) – advokatens professionelle kompetence:

Det er selvindlysende, at advokaten ikke effektivt kan rådgive eller repræsentere sin klient, medmindre advokaten har den relevante professionelle uddannelse og erfaring. I den seneste tid har efteruddannelse (fortsat faglig udvikling) fået stadig større betydning som reaktion på de hurtige ændringer i lovgivningen og i praksis samt i de teknologiske og økonomiske omgivelser.

Advokatregler understreger ofte, at en advokat ikke må påtage sig en sag, som han ikke er kompetent til at behandle.

Princip h) – respekt over for kolleger:

Dette princip repræsenterer mere end en erklæring om behovet for høflighed – selv om det også er vigtigt i de meget følsomme og meget omtvistede spørgsmål, som advokater ofte er indblandet i på vegne af deres klienter. Princippet vedrører advokatens rolle som en mellemmand, man kan have tillid til taler sandt, overholder advokatreglerne og holder sine løfter. Den korrekte retspleje kræver, at advokaterne opfører sig med respekt over for hinanden, så stridsspørgsmål kan løses på en civiliseret måde. Ligeledes må det være i offentlighedens interesse, at advokater handler i god tro med hinanden og ikke bedrager hinanden. Gensidig respekt mellem kolleger gør det lettere at gennemføre korrekt retspleje, medvirker til løsning af konflikter gennem aftaler og er i klientens interesse.

Princip i) – respekt for retsstatsprincippet og korrekt retspleje:

Vi har karakteriseret en del af advokatens rolle som at denne er deltager i udøvelsen af korrekt retspleje. Den samme ide udtrykkes sommetider ved at beskrive advokaten som "rettens tjener" eller som "retfærdighedens tjener". En advokat må aldrig forsætligt give urigtige eller vildledende oplysninger til retten, og en advokat bør heller aldrig lyve over for tredjemand i forbindelse med sin advokatvirksomhed. Disse forbud er ofte i modstrid med klientens umiddelbare interesser, og håndteringen af denne tilsyneladende konflikt mellem klientens interesser og retfærdighedens interesser er et prekært problem, som advokaten er fagligt uddannet til at løse. Advokaten er berettiget til at søge sin advokatorganisation om hjælp til sådanne problemer.

Men i sidste instans kan advokaten kun repræsentere sin klient med succes, hvis domstolene og tredjemand kan stole på advokaten som en betroet mellemmand og som deltager i korrekt retspleje.

Princip j) – advokatstandens selvregulering:

Det er et af kendetegnene ved ufri samfund, at staten enten åbent eller skjult kontrollerer advokatstanden og advokaters virksomhed. I de fleste europæiske lande er advokatstanden underlagt en kombination af statsregulering og selvregulering.

I mange tilfælde anvender staten, fordi den anerkender vigtigheden af grundprincipperne, lovgivning til at understøtte dem – for eksempel ved lovgivningsmæssigt at understøtte princippet om fortrolighed eller ved at give advokatorganisationerne lovgivningsmæssig bemyndigelse til at udarbejde regler for standen. CCBE er overbevist om, at kun et stærkt element af selvregulering kan garantere advokaters faglige uafhængighed over for staten, og uden en garanti om uafhængighed er det umuligt for advokater at opfylde deres faglige og juridiske rolle.

REGLER OM GOD ADVOKATSKIK INDEN FOR DET EUROPÆISKE FÆLLESSKAB

Disse Regler om god advokatskik inden for Det Europæiske Fællesskab blev oprindeligt vedtaget af CCBE's generalforsamling den 28. oktober 1988, og senere ændret på CCBE's generalforsamlinger den 28. november 1998, 6. december 2002 og 19. maj 2006. Reglerne medtager også de ændringer til CCBE's vedtægter, der formelt blev godkendt på en ekstraordinær generalforsamling den 20. august 2007.

1. PRÆAMBEL

1.1. Advokatens stilling i samfundet

I et samfund, der hviler på respekt for lov og ret, udfylder advokaten en særlig rolle. Hans pligter er ikke begrænset til samvittighedsfuld udførelse inden for lovens rammer af den opgave, som er betroet ham af klienten. Advokaten skal tjene retfærdighedens interesser såvel som de klienters interesser, hvis rettigheder og friheder, det er ham betroet at hævde og forsvare, og det er hans pligt ikke blot at føre sin klients sag, men også at være hans rådgiver. Respekt for advokatens professionelle virke er en vigtig betingelse for retsstatsprincippet og demokratiet i samfundet.

Advokatens virke pålægger ham derfor forskelligartede – fra tid til anden tilsyneladende modstridende – juridiske og moralske forpligtelser overfor

- klienten
- domstolene og andre myndigheder for hvilke advokaten optræder på klientens vegne
- advokatstanden i almindelighed og hver enkelt kollega i særdeleshed og
- offentligheden, for hvilken eksistensen af en fri og uafhængig advokatstand, hvis integritet bygger på respekt for regler opstillet af standen selv, er et væsentligt middel til værn for menneskerettighederne over for statsmagten og andre interesser i samfundet.

1.2. Karakteren af regler om god advokatskik

1.2.1. Regler om god advokatskik hviler på frivillig vedtagelse fra advokatstandens side og har det formål at sikre advokatens rette udøvelse af en funktion, der anerkendes som væsentlig i alle civiliserede samfund. Advokatens undladelse af at efterleve disse regler kan i sin yderste konsekvens udløse disciplinære sanktioner.

1.2.2. Den enkelte advokatorganisations regler om god advokatskik udspringer af dens egne traditioner. De er tilpasset den pågældende organisation, advokaternes virkefelt i vedkommende medlemsstat, dennes juridiske og administrative procedurer og dens nationale lovgivning. Det er hverken muligt eller ønskeligt at tage dem ud af deres sammenhæng eller at gøre sådanne regler generelt anvendelige, da de ifølge deres natur er uegnede dertil.

De enkelte advokatorganisationers særlige regler om god advokatskik er ikke desto mindre baseret på de samme værdier og har som oftest et fælles grundlag.

1.3. Reglernes formål

1.3.1. Den fortsatte integration af den Europæiske Union og det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde og den øgede hyppighed af advokatvirksomhed på tværs af landegrænserne i det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde har gjort det nødvendigt i almenhedens interesse at fastlægge fælles regler med hensyn til grænseoverskridende virksomhed gældende for alle advokater inden for det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, uanset hvilken advokatorganisation de tilhører. Et særligt formål med vedtagelsen af disse regler er at afbøde vanskelighederne ved anvendelse af "dobbelte adfærdsregler" som omtalt i artikel 4 og 7.2 i direktiv 77/249/EØF og artikel 6 og 7 i direktiv 98/5/EF.

1.3.2. De organisationer, der gennem CCBE (Sammenslutningen af advokatråd i Europa) repræsenterer advokatstanden, henstiller, at de regler, der fastlægges i de følgende paragraffer,

- skal anerkendes som udtryk for en almindelig enighed blandt alle advokatorganisationer inden for den Europæiske Union og det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde,
- skal vedtages i overensstemmelse med nationale procedurer og/eller procedurer anvendt i EØS snarest muligt som bindende regler for advokaters grænseoverskridende virksomhed inden for den Europæiske Union og det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde,
- skal tages i betragtning ved enhver revision af nationale regler om god advokatskik med henblik på en fremadskridende harmonisering.

De udtrykker endvidere det ønske, at nationale regler om god advokatskik i videst muligt omfang vil blive fortolket og anvendt i overensstemmelse med reglerne i dette regelsæt.

Når disse regler er vedtaget som bindende i forbindelse med advokaters grænseoverskridende virksomhed, vil advokaten fortsat være forpligtet til at respektere de regler, der er gældende for den advokatorganisation, han tilhører, for så vidt de er forenelige med reglerne i dette regelsæt.

1.4. Den af reglerne omfattede personkreds

De følgende regler finder anvendelse på advokater som disse er defineret i direktiv 77/249/EØF og direktiv 98/5/EF og på advokater i organisationer, der er associerede medlemmer eller observatører i CCBE.

1.5. Reglernes materielle anvendelsesområde

De følgende regler skal, uden at foregribe bestræbelserne på en fremadskridende harmonisering af reglerne om god advokatskik, der gælder internt i en medlemsstat, gælde for advokaters grænseoverskridende virksomhed inden for den Europæiske Union og det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde. Ved grænseoverskridende virksomhed forstås:

- a) Al professionel kontakt med advokater fra en anden medlemsstat end advokatens hjemland,
- b) Advokatens professionelle virksomhed i en anden medlemsstat end advokatens hjemland, hvad enten advokaten er fysisk til stede i den anden medlemsstat eller ej.

1.6. Definitioner

I disse regler betyder:

"Medlemsstat" en medlemsstat i den Europæiske Union eller en anden stat, hvis advokatstand er omfattet af § 1.4.

"Hjemland" den medlemsstat, hvor advokaten har fået ret til at benytte sin faglige titel.

"Værtsland" enhver anden medlemsstat, hvor advokaten udøver grænseoverskridende virksomhed.

"Kompetent myndighed" de(n) professionelle organisation(er) eller myndighed(er) i vedkommende medlemsstat, der er ansvarlig for fastsættelse af regler om god advokatskik og disciplinært tilsyn med advokater.

"Direktiv 77/249/EØF" Rådets direktiv 77/249/EØF af 22. marts 1977 om lettelse med henblik på den faktiske gennemførelse af advokaters fri udveksling af tjenesteydelser.

"Direktiv 98/5/EF" Europaparlamentets og Rådets direktiv 98/5/EF af 16. februar 1998 om lettelse af adgangen til varig udøvelse af advokaterhvervet i en anden medlemsstat end den, hvor beskikkelsen er opnået.

2. ALMINDELIGE PRINCIPPER

2.1. Uafhængighed

- 2.1.1. De mange pligter, en advokat er underkastet, kræver hans fuldstændige uafhængighed af enhver uvedkommende påvirkning, især sådanne, som kan udspringe af hans personlige interesser eller udefrakommende pres. Denne uafhængighed er lige så nødvendig for tilliden til retsplejen som dommerstandens uvildighed. En advokat skal derfor undgå enhver svækkelse af sin uafhængighed og må ikke gå på akkord med den professionelle standard og etik for at gøre sin klient, retten eller tredjemand tilpas.
- 2.1.2. Denne uafhængighed er nødvendig i forbindelse med såvel juridisk rådgivning som retssager. Advokatens rådgivning til klienten er uden værdi, hvis den kun ydes for at stille ham selv i gunstigt lys, for at pleje egne interesser eller som følge af andre uvedkommende påvirkninger.

2.2. Tillid og personlig integritet

Tillidsforhold kan kun bestå, hvis advokatens personlige ære, hæderlighed og integritet er hævet over enhver tvivl. For en advokat er disse traditionelle dyder professionelle pligter.

2.3. Fortrolighed

- 2.3.1 Det er en væsentlig forudsætning for advokatens virke, at han af sin klient kan modtage oplysning om forhold, som klienten ikke ville betro andre – de mest intime, personlige detaljer eller de mest værdifulde forretningsmæssige hemmeligheder – og at advokaten kan modtage oplysningerne i fortrolighed. Uden klientens vished om fortrolighed kan tillid ikke bestå. Fortrolighed er derfor en primær og fundamental ret og pligt for advokaten.

Advokatens fortrolighedspligt er i retsplejens interesse såvel som i klientens. Derfor nyder den særlig beskyttelse fra statens side.

- 2.3.2. Alle oplysninger meddelt af en klient eller modtaget om en klient eller andre i forbindelse med arbejdet for klienten skal således respekteres af advokaten som fortrolige.
- 2.3.3. Fortrolighedspligten er tidsubegrænset.
- 2.3.4. Advokaten skal kræve, at hans fuldmægtige, øvrige medarbejdere og alle, der er ansat af ham i forbindelse med udøvelsen af professionelle tjenester, overholder den samme fortrolighedspligt.

2.4. Respekt for udenlandske advokatorgisationers regler om god advokatskik

En advokat fra en anden medlemsstat kan, når han udøver grænseoverskridende virksomhed, være forpligtet til at efterleve de regler om god advokatskik, der er fastsat af advokatorgisationen i værtslandet. Advokaten er som led i udførelsen af enhver opgave forpligtet til at gøre sig bekendt med de regler, han vil være underkastet.

CCBE's medlemsorganisationer er forpligtet til at deponere deres adfærdsregler hos CCBE's sekretariat, således at enhver advokat fra sekretariatet kan få et eksemplar af de gældende adfærdsregler.

2.5. Uforenelige beskæftigelser

- 2.5.1. For at kunne udøve sit virke i fuld uafhængighed og i overensstemmelse med advokatens pligt til at deltage i retsplejen er advokaten afskåret fra visse beskæftigelser.
- 2.5.2. En advokat, der repræsenterer eller forsvaret en klient i en retssag eller over for offentlige myndigheder i et værtsland, skal respektere de der gældende regler om beskæftigelser, der er uforenelige med advokatvirksomhed.
- 2.5.3. En advokat, der har etableret sig i et værtsland, hvor han ønsker at deltage direkte i erhvervs- eller anden virksomhed, der ikke er forbundet med advokatvirksomhed, skal respektere de der gældende regler om beskæftigelser, der er forbudt eller uforenelige med advokatvirksomhed.

2.6. Individuel reklamering

- 2.6.1. En advokat er berettiget til at oplyse offentligheden om sine tjenesteydelser, forudsat at oplysningerne er præcise og ikke vildledende og respekterer fortrolighedsforpligtelsen og andre af advokatstandens grundværdier.
- 2.6.2. En advokats individuelle reklamering i enhver form for medie, såsom presse, radio, fjernsyn, via elektroniske kommercielle meddelelser eller på anden måde, er tilladt i den udstrækning, den overholder kravene i § 2.6.1.

2.7. Klientens interesser

En advokat skal altid under iagttagelse af gældende ret og god advokatskik handle i sin klients interesse og skal lade denne gå forud for sine egne og sine kollegers interesser.

2.8. Begrænsning af advokaters ansvar over for klienten

I den udstrækning loven i hjemlandet og værtslandet muliggør det, må advokaten begrænse sit ansvar over for klienten i overensstemmelse med de gældende bestemmelser, som advokaten er underlagt.

3. FORHOLD TIL KLIENTER

3.1. Påtagelse og udtræden af sager

- 3.1.1. En advokat må kun påtage sig en sag efter direkte anmodning fra klienten. Advokaten kan dog påtage sig en sag efter anmodning fra en anden advokat på en klients vegne eller efter anmodning fra et dertil kompetent organ.

Advokaten skal i rimeligt omfang undersøge rigtigheden af personens eller organets identitet, kompetence og bemyndigelse, hvis konkrete omstændigheder viser, at identiteten, kompetencen eller bemyndigelsen er uvis.

- 3.1.2. En advokat skal rådgive sin klient og varetage dennes interesser hurtigt, samvittighedsfuldt og omhyggeligt. Han er personlig ansvarlig for udførelsen af de opgaver, der gives ham og skal holde klienten underrettet om forløbet af en sag, der er betroet ham.
- 3.1.3. En advokat bør ikke uden samarbejde med en dertil kvalificeret kollega påtage sig udførelsen af en opgave, som han ved eller bør vide, at han savner fornøden kompetence til at løse.

En advokat bør ikke påtage sig sager, medmindre han under hensyntagen til andet arbejdspress kan behandle disse med passende hurtighed.

- 3.1.4. En advokat må ikke udnytte sin ret til at udtræde af en sag på en sådan måde og under sådanne omstændigheder, at klienten hindres i rettidigt og uden skadevirkning for ham at søge anden juridisk bistand.

3.2. Interessekonflikter

- 3.2.1. En advokat må ikke rådgive, repræsentere eller virke for to eller flere klienter i samme sag, hvis der er interessekonflikt mellem disse eller betydelig risiko derfor.
- 3.2.2. Advokaten skal træde helt ud af sagen, hvis der opstår interessekonflikt mellem to eller flere af hans klienter, hvis der opstår risiko for krænkelse af fortrolighedspligten, eller hvis hans uafhængighed vil kunne anfægtes.
- 3.2.3. En advokat skal ligeledes afstå fra at virke for en ny klient, hvis der herved opstår risiko for tilsidesættelse af den fortrolighedspligt, der påhviler ham i forhold til en tid-

ligere klient, eller hvis det kendskab til dennes forhold, som advokaten har erhvervet, vil udgøre en utilbørlig fordel for den nye klient.

- 3.2.4. Når advokater udøver advokatvirksomhed i fællesskab, gælder de i §§ 3.2.1. til 3.2.3.nævnte regler for fællesskabet og alle dets deltagere.

3.3. Honoraraftaler om andel i sagens genstand (*pactum de quota litis*)

- 3.3.1. En advokat må ikke indgå honoraraftaler, hvorefter han vederlægges med en andel af det, der opnås ved sagens gennemførelse (*pactum de quota litis*).
- 3.3.2. Ved "pactum de quota litis" forstås en aftale mellem advokaten og klienten indgået forud for afslutningen af den sag, hvori klienten er part, hvorefter klienten påtager sig at betale advokaten en del af udbyttet af sagen, hvad enten dette er en pengesum eller andet, der tilkendes klienten ved sagens afslutning.
- 3.3.3. "Pactum de quota litis" omfatter ikke en aftale om, at honoraret beregnes i forhold til sagsgenstandens værdi, hvis dette er i overensstemmelse med en almindelig godkendt honorartakst eller er underkastet kontrol af det organ, hvis myndighed advokaten er underlagt.

3.4. Honorarfastsættelse

Klienten skal have fuld oplysning om ethvert honorar, advokaten beregner sig, og honorarer skal være rimelige og passende og overholde loven og de regler for standen, som advokaten er underlagt.

3.5. A conto-afregning

Hvis en advokat kræver a conto-betaling af honorar og/eller udlæg, må sådan betaling ikke overstige, hvad der efter et rimeligt skøn vil medgå til dækning af honorar og udlæg i den pågældende sag.

Undlader klienten at foretage sådan a conto-betaling, er advokaten berettiget til at udtræde af sagen eller nægte at påtage sig den, dog under iagttagelse af reglerne i § 3.1.4 ovenfor.

3.6. Honorardeling med andre end advokater

- 3.6.1. En advokat må ikke dele sit honorar med nogen, der ikke er advokat, medmindre de love og de adfærdsregler, advokaten er underlagt, tillader en tilknytning mellem advokaten og den anden person.

3.6.2. Bestemmelsen i § 3.6.1. er ikke til hinder for, at en advokat betaler honorar, provision eller andet vederlag til en afdød kollegas arvinger eller til en pensioneret kollega i forbindelse med overtagelse af den afdøde eller pensionerede advokats virksomhed.

3.7. Procesomkostninger og mulighed for retshjælp

3.7.1. Advokaten bør til enhver tid søge at opnå den mest omkostningseffektive løsning på klientens tvist og bør på passende tidspunkter oplyse klienten om det ønskværdige i at forsøge at opnå forlig og/eller henvise sagen til alternativ konfliktløsning.

3.7.2. En advokat skal oplyse sin klient om eksisterende muligheder for offentlig retshjælp.

3.8. Klientmidler

3.8.1. Advokater, der kommer i besiddelse af midler på vegne af deres klienter eller tredjemand (herefter kaldet "klientmidler"), skal indsætte sådanne midler på en konto i en bank eller lignende pengeinstitut underkastet offentligt tilsyn (herefter kaldet "klientkonto"). En klientkonto skal være adskilt fra alle advokatens andre konti.

Alle de af advokaten modtagne klientmidler skal indsættes på en sådan konto, medmindre ejeren af midlerne accepterer, at midlerne behandles anderledes.

3.8.2. Advokatens bogføring skal fuldstændig og nøjagtigt vise alle dispositioner over klientmidlerne. Disse skal være adskilt fra andre midler, advokaten råder over. Det er muligt, at bogføringen i henhold til nationale regler skal opbevares i en vis periode.

3.8.3. En klientkonto kan kun være i debet under ganske særlige omstændigheder, som udtrykkeligt er tilladt i henhold til nationale regler, eller på grund af bankgebyrer, som advokaten ikke har indflydelse på. En sådan konto kan ikke stilles som garanti eller anvendes som sikkerhed. Der kan ikke ske modregning mellem eller sammenlægning af en klientkonto og en anden bankkonto. Klientmidlerne på en klientkonto kan heller ikke anvendes til at betale af penge, som advokaten skylder banken.

3.8.4. Klientmidler skal overføres til ejerne af midlerne hurtigst muligt eller på de betingelser, som de fastsætter.

3.8.5. Advokaten kan ikke overføre midler fra en klientkonto til sin egen konto til betaling af honorarer uden skriftligt at informere klienten derom.

3.8.6. De kompetente myndigheder i medlemsstaterne har bemyndigelse til at efterprøve og undersøge alle dokumenter vedrørende klientmidler, samtidig med at de respekterer den fortrolighed eller tavshedspligt, som dokumenterne måtte være underlagt.

3.9. Advokatansvarsforsikring

- 3.9.1. Advokater skal være forsikret mod juridisk erstatningsansvar, der opstår som følge af udøvelsen af deres erhverv, i en udstrækning, der er rimelig under hensyntagen til karakteren og omfanget af de risici, de pådrager sig i forbindelse med deres juridiske virksomhed.
- 3.9.2. Hvis dette skulle vise sig at være umuligt, skal advokaten oplyse klienten om sin situation og dens konsekvenser.

4. FORHOLDET TIL RETTEN

4.1. Adfærdsregler i og over for retten

En advokat, som møder eller deltager i en sag ved en domstol eller anden instans, skal følge de regler om god advokatskik, som er gældende ved den pågældende domstol eller myndighed.

4.2. Korrekt processuel adfærd

En advokat skal altid iagttage korrekt processuel adfærd.

4.3. Opførsel i retten

En advokat skal under udvisning af respekt og høflighed for retten varetage sin klients interesser med værdighed og uden at være bange for at skade sine egne interesser eller for eventuelle konsekvenser for sig selv eller andre.

4.4. Urigtige eller vildledende oplysninger

En advokat må aldrig bevidst meddele retten urigtige eller vildledende oplysninger.

4.5. Reglernes anvendelse i voldgiftssager etc.

Reglerne om advokatens forhold til retten finder tilsvarende anvendelse på advokatens forhold til voldgiftsmænd og andre, der, eventuelt lejlighedsvis, udøver domstols- eller domstolslignende funktioner.

5. FORHOLDET MELLEM ADVOKATER

5.1. Det kollegiale fællesskab

- 5.1.1. Det kollegiale fællesskab kræver tillid og samarbejde mellem advokater til fordel for deres klienter og for at undgå unødige retssager og anden adfærd, der er skadelig for standens omdømme. Det kan imidlertid aldrig retfærdiggøre, at standens interesser bliver sat over klientens.
- 5.1.2. En advokat skal anerkende advokater fra andre medlemsstater som kolleger og behandle dem fair og korrekt.

5.2. Samarbejde mellem advokater fra forskellige medlemsstater

- 5.2.1. En advokat, som modtager henvendelse fra en kollega fra en anden medlemsstat, er forpligtet til ikke at påtage sig en sag, som han ikke er kompetent til at udføre. Advokaten skal i så fald bistå kollegaen med at skaffe de oplysninger, der er nødvendige for at sætte vedkommende i stand til at overgive sagen til en advokat, der er i stand til at udføre den ønskede opgave.
- 5.2.2. Når advokater fra forskellige medlemsstater samarbejder, påhviler der begge pligt til at tage hensyn til eventuelle forskelligheder mellem deres respektive retssystemer, faglige organisationer og advokaternes kompetencer og pligter i de pågældende lande.

5.3. Korrespondance mellem advokater

- 5.3.1. Hvis en advokat har til hensigt at sende meddelelser til en advokat i en anden medlemsstat, som afsenderen ønsker behandlet "fortroligt" eller "uden præjudice", skal han klart give udtryk for dette, inden han sender den første meddelelse.
- 5.3.2. Hvis den kommende modtager af meddelelserne ikke er i stand til at sikre deres behandling som "fortrolige" eller "uden præjudice", skal denne straks oplyse afsenderen herom.

5.4. Henvisningshonorar

- 5.4.1. En advokat må hverken af advokater eller andre kræve eller modtage honorar, provision eller andet vederlag for at henvise eller anbefale en klient til den pågældende anden advokat.
- 5.4.2. En advokat må ikke betale andre honorar, provision eller andet vederlag for få en klient henvist til sig.

5.5. Kommunikation med modparten

En advokat må ikke i en konkret sag henvende sig direkte til nogen, som er repræsenteret eller rådgives af en kollega, uden dennes samtykke og skal i så fald holde den anden advokat underrettet om enhver sådan kommunikation.

5.6. *(Ophævet efter beslutning på generalforsamlingen i CCBE i Dublin den 6. december 2002)*

5.7. Hæftelse for honorar

Ved professionelle relationer mellem medlemmer af advokatorganisationer i forskellige medlemsstater hæfter en advokat personligt, også i tilfælde af klientens insolvens, for den udenlandske kollegas krav på honorar, omkostninger og udlæg, såfremt han selv har engageret eller søgt råd hos kollegaen uden at begrænse sig til at anbefale kollegaen eller til at introducere klienten for ham. De pågældende advokater kan dog ved samarbejdets begyndelse træffe særlig aftale herom. Endvidere kan opdragsgiveren til enhver tid begrænse sin personlige hæftelse til de krav på honorar, omkostninger og udlæg, der er opstået før meddelelsen til kollegaen om, at opdragsgiveren ikke vil hæfte for fremtiden.

5.8. Fortsat faglig udvikling

Advokater bør vedligeholde og udvikle deres faglige viden og evner og tage deres erhvervs europæiske dimension i betragtning.

5.9. Tvister mellem advokater i forskellige medlemsstater

- 5.9.1. Hvis en advokat finder, at en kollega fra en anden medlemsstat har handlet i strid med reglerne om god advokatskik, skal han henlede kollegaens opmærksomhed derpå.
- 5.9.2. Hvis der opstår tvist af professionel art mellem advokater i forskellige medlemsstater, skal de så vidt muligt først søge den bilagt i mindelighed.
- 5.9.3. En advokat må ikke indlede retssag eller disciplinærsag mod en kollega i en anden medlemsstat angående et spørgsmål som nævnt i § 5.9.1. eller § 5.9.2. ovenfor uden først at orientere de advokatorganisationer, hvortil parterne hører, og give de pågældende advokatorganisationer mulighed for at bidrage til en løsning.

FORKLARENDE NOTAT

Dette forklarende notat blev på foranledning af CCBE's stående komité udarbejdet af CCBE's arbejdsgruppe vedrørende god advokatskik, som var ansvarlig for at udforme den første version af selve reglerne om god advokatskik. Notatet forsøger at forklare oprindelsen til reglernes bestemmelser, belyse de problemer, de er beregnet til at løse – særlig i forbindelse med grænseoverskridende virksomhed – og at yde hjælp til de kompetente myndigheder i medlemsstaterne i forbindelse med reglernes anvendelse. Det er ikke hensigten, at det skal have bindende virkning ved fortolkning af reglerne. Det forklarende notat blev vedtaget den 28. oktober 1988 og opdateret på CCBE's generalforsamling den 19. maj 2006. Det forklarende notat medtager også de ændringer til CCBE's vedtægter, der formelt blev godkendt på en ekstraordinær generalforsamling den 20. august 2007. Listen over erhverv i kommentaren til § 1.4 kan ændres.

De oprindelige udgaver af reglerne er på fransk og engelsk. Oversættelser til andre fællesskabssprog udarbejdes efter bemyndigelse fra de nationale delegationer.

Kommentar til § 1.1 – Advokatens stilling i samfundet

Perugia-deklarationen, vedtaget af CCBE i 1977, fastlagde de grundlæggende principper for advokaters adfærd, der gælder for advokater i hele EF. Bestemmelserne i § 1.1 gentager udtalelsen i Perugia-deklarationen om advokatens virke i samfundet, som danner grundlag for de regler, der regulerer udøvelsen af dette virke.

Kommentar til § 1.2 – Karakteren af regler om god advokatskik

Disse bestemmelser gentager i hovedsagen forklaringen i Perugia-deklarationen om karakteren af regler om god advokatskik, og hvordan bestemte regler afhænger af bestemte lokale forhold, men ikke desto mindre er baseret på fælles værdier.

Kommentar til § 1.3 – Reglernes formål

Disse bestemmelser viser udviklingen af principperne i Perugia-deklarationen til særlige regler om god advokatskik for advokater i EU, EØS og Schweiz, og advokater i CCBE's associerede medlemslande og lande med observatørstatus, med særlig henvisning til disses grænseoverskridende virksomhed (defineret i § 1.5). Bestemmelserne i § 1.3.2 fastlægger CCBE's konkrete intentioner med hensyn til de væsentlige bestemmelser i reglerne.

Kommentar til § 1.4 – Den af reglerne omfattede personkreds

Reglerne angives at gælde for alle advokater som disse er defineret i direktivet om advokaters fri udveksling af tjenesteydelser fra 1977 og direktivet om advokaters ret til etablering i en anden medlemsstat fra 1998, såvel som advokater fra associerede medlemslande og lande med observatørstatus i CCBE. Dette omfatter advokater i lande, som efterfølgende har tiltrådt direktiverne, og hvis navne er blevet tilføjet ved ændring af direktiverne.

Følgelig gælder reglerne for alle de advokater, der er repræsenteret i CCBE, uanset om det er som fuldgyldige medlemmer, associerede medlemmer eller observatører, nemlig:

Albanien	Avokat
Armenien	Pastaban
Belgien	avocat / advocaat / Rechtsanwalt
Bulgarien	advokat
Cypern	dikegóros
Danmark	advokat
Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien	advokat
Det Forenede Kongerige	advocate, barrister, solicitor.
Estland	vandeadvokaat
Finland	asianajaja / advokat
Frankrig	avocat
Georgien	Advokati / Advokatebi
Grækenland	dikegóros
Irland	barrister, solicitor
Island	lögmaður
Italien	avvocato
Kroatien	odvjetnik
Letland	zvērīnāts advokāts
Liechtenstein	Rechtsanwalt
Litauen	advokatas
Luxembourg	avocat / Rechtsanwalt
Malta	avukat, prokuratur legali
Moldova	Avocat
Montenegro	advokat
Nederlandene	advocaat
Norge	advokat
Polen	adwokat, radca prawny
Portugal	advogado
Rumænien	avocat
Schweiz	Rechtsanwalt / Anwalt / Fürsprech /Fürsprecher / avocat / avvocato /advokat
Serbien	advokat
Slovakiet	advokát / advokátka
Slovenien	odvetnik / odvetnica
Spanien	abogado / advocat / abokatu / avogado
Sverige	advokat
Tjekkiet	advokát
Tyrkiet	avukat
Tyskland	Rechtsanwalt
Ungarn	ügyvéd
Ukraine	advokat
Østrig	Rechtsanwalt

Håbet er også, at reglerne vil kunne accepteres af advokatstanden i andre europæiske ikke-medlemslande såvel som andetsteds, så de også kan anvendes i de relevante konventioner mellem sådanne lande og medlemsstaterne.

Kommentar til § 1.5 – Reglernes materielle anvendelsesområde

Reglerne får her kun direkte anvendelse på "grænseoverskridende virksomhed" (som defineret) for advokater i EU, EØS og Schweiz og advokater i associerede medlemmer og observatører i CCBE – se ovenfor om § 1.4 og definitionen af "medlemsstat" i § 1.6. (Se også ovenfor om mulige fremtidige udvidelser til advokater i andre lande.) Definitionen af grænseoverskridende virksomhed vil f.eks. omfatte kontakter i stat A, selv i et spørgsmål om intern lovgivning i stat A, mellem en advokat fra stat A og en advokat fra stat B. Den vil udelukke kontakter mellem advokater fra stat A i stat A om et spørgsmål, der opstår i stat B, forudsat at ingen af deres professionelle aktiviteter finder sted i stat B, men vil omfatte virksomhed udøvet af advokater fra stat A i stat B, selv om det kun er i form af meddelelser sendt fra stat A til stat B.

Kommentar til § 1.6 – Definitioner

Bestemmelsen definerer nogle udtryk, der anvendes i reglerne: "medlemsstat", "hjemland", "værtland", "kompetent myndighed", "direktiv 77/249/EØF" og "direktiv 98/5/EF". Henvi-ningen til "hvor advokaten udøver grænseoverskridende virksomhed" bør fortolkes i lyset af definitionen af "grænseoverskridende virksomhed" i § 1.5.

Kommentar til § 2.1 – Uafhængighed

Bestemmelsen gentager i hovedsagen den generelle principerklæring i Perugia-deklarati-onen.

Kommentar til § 2.2 – Tillid, troværdighed og personlig integritet

Bestemmelsen gentager ligeledes et generelt princip, der er indeholdt i Perugia-deklarati-onen.

Kommentar til § 2.3 – Fortrolighedspligt

Bestemmelsen gentager først, i § 2.3.1, nogle generelle principper, der er fastlagt i Peru-gia-deklarationen og anerkendt af Europadomstolen i AM&S-sagen (157/79). I §§ 2.3.2 til 2.3.4 udvikles principperne til en konkret regel om fortrolighedspligt. § 2.3.2 indeholder den grundlæggende regel om respekten for fortrolighed. § 2.3.3 bekræfter, at forpligtelsen sta-dig er bindende for advokaten, selv om han ophører med at repræsentere den pågæl-dende klient.

§ 2.3.4 bekræfter, at advokaten ikke blot skal respektere fortrolighedspligten selv, men skal kræve, at alle fuldmægtige og ansatte i hans firma også gør det.

Kommentar til § 2.4 – Respekt for udenlandske advokatororganisationers regler om god advokatskik

Artikel 4 i direktivet om advokaters fri udveksling af tjenesteydelser indeholder følgende bestemmelser om de regler, der skal overholdes af en advokat fra en medlemsstat, som i kraft af artikel 49 i den konsoliderede EF-traktat lejlighedsvis eller på midlertidigt grundlag yder tjenester i en anden medlemsstat:

- a) Virksomhed i forbindelse med repræsentation og forsvar af en klient for retten eller over for offentlige myndigheder udøves i den medlemsstat, der er værtsland, på de betingelser, som gælder for advokater, der er etableret i denne stat, bortset fra betingelser om bopæl eller medlemskab af en faglig organisation i nævnte stat.
- b) Under udøvelsen af disse former for virksomhed skal advokaten iagttage de faglige regler, der gælder i værtslandet, idet han dog fortsat er undergivet de forpligtelser, der påhviler ham i den medlemsstat, han kommer fra.
- c) Under udøvelse af disse former for virksomhed i Det forenede Kongerige, forstås ved "de faglige regler, der gælder i værtslandet", de faglige regler, der gælder for "solicitors", såfremt de nævnte former for virksomhed ikke er forbeholdt "barristers" eller "advocates". I modsat fald anvendes de faglige regler, der gælder for sidstnævnte. "Barristers", der kommer fra Irland, er dog altid undergivet de faglige regler, der gælder for "barristers" eller "advocates" i Det forenede Kongerige. Under udøvelse af disse former for virksomhed i Irland forstås ved "de faglige regler, der gælder i værtslandet", de faglige regler, der gælder for "barristers" for så vidt de angår den mundtlige forelæggelse af en sag for retten. I alle andre tilfælde finder de faglige regler anvendelse, der gælder for "solicitors". "Barristers" og "advocates", der kommer fra Det forenede Kongerige, er dog altid undergivet de faglige regler, der gælder for "barristers" i Irland.
- d) Ved udøvelsen af andre former for virksomhed end dem, der er omhandlet i a) ovenfor, forbliver advokaten undergivet de betingelser og faglige regler, der gælder i den medlemsstat, han kommer fra, idet han dog tillige er undergivet de regler, som uanset deres oprindelse gælder for advokatstanden i værtslandet, navnlig vedrørende uforenelighed mellem udøvelse af advokatgerning og andre former for virksomhed i denne stat, tavshedspligt, forholdet mellem kolleger, forbud mod, at samme advokat bistår parter med modstridende interesser, samt vedrørende annoncering. Disse regler kan dog kun anvendes, såfremt de kan efterkommes af en advokat, der ikke er etableret i værtslandet, og kun i det omfang kravet om overholdelse er objektivt begrundet af advokatgerningen, standens omdømme og overholdelsen af ovennævnte regler om uforenelighed.

Direktivet om advokaters ret til etablering i en anden medlemsstat indeholder følgende bestemmelser om de regler, der skal overholdes af en advokat fra en medlemsstat, som i kraft af artikel 43 i den konsoliderede EF-traktat permanent yder tjenester i en anden medlemsstat:

- a) Uanset de faglige og etiske regler, en advokat er underkastet i hjemlandet, er en advokat, der udøver virksomhed under hjemlandets advokattitel, underkastet de samme faglige og etiske regler som de advokater, der udøver virksomhed under værtslandets relevante advokattitel, for så vidt angår alle de former for virksomhed, han udøver på værtslandets område (artikel 6.1).
- b) Værtslandet kan pålægge en advokat, der udøver virksomhed under hjemlandets advokattitel, pligt til at tegne en advokatforsikring eller til at tilslutte sig en for advokater etableret garantifond efter de regler, værtslandet fastsætter for advokatvirksomhed, der udøves på dets område.

En advokat, der udøver virksomhed under hjemlandets advokattitel, er dog fritaget for denne forpligtelse, hvis han kan dokumentere, at han er omfattet af en forsikrings- eller garantiordning i overensstemmelse med de i hjemlandet gældende regler, forudsat at den pågældende forsikrings- eller garantiordning er ækvivalent i henseende til dækningens vilkår og omfang. Foreligger der kun delvis ækvivalens, kan værtslandets kompetente myndighed kræve, at der tegnes en supplerende forsikring eller stilles en supplerende garanti for at dække de områder, der ikke er omfattet af den forsikring, der er tegnet, eller den garanti, der er stillet efter hjemlandets regler (artikel 6.3).

- c) En advokat, der er registreret i et værtsland under hjemlandets advokattitel, kan udøve advokatvirksomhed som lønmodtager hos en anden advokat, hos en advokatsammenslutning eller i et advokatselskab eller i en offentlig eller privat virksomhed, i det omfang værtslandet giver advokater, der er registreret under værtslandets advokattitel, ret hertil (artikel 8).

I sager, der ikke er dækket af nogen af disse direktiver, eller som går videre end kravene i disse direktiver, er en advokats forpligtelser i henhold til fællesskabsretten til overholdelse af andre advokatorganisationers regler et spørgsmål om fortolkning af de relevante bestemmelser som f.eks. e-handelsdirektivet (2000/31/EF). Et vigtigt formål med reglerne er at minimere og om muligt helt eliminere de problemer, der kan opstå i forbindelse med "dobbelte adfærdsregler", dvs. anvendelsen af mere end et sæt potentielt modstridende nationale regler på en bestemt situation (se § 1.3.1).

Kommentar til § 2.5 – Uforenelige beskæftigelser

Der er forskelle både mellem og inden for medlemsstaterne om den udstrækning, hvori advokater har lov til at have anden beskæftigelse, f.eks. i erhvervsmæssig virksomhed. Det generelle formål med regler, der udelukker en advokat fra anden beskæftigelse er at beskytte advokaten mod påvirkninger, der kan mindske advokatens uafhængighed eller hans rolle i retsplejen. Variationerne i disse regler afspejler forskellige lokale forhold, forskellige opfattelser af advokaters virke og forskellige måder at lave regler på. For eksempel er der i nogle tilfælde fuldstændigt forbud mod at have visse navngivne erhverv, hvorimod det i andre tilfælde generelt er tilladt at have anden beskæftigelse med forbehold af overholdelse af konkrete foranstaltninger til beskyttelse af advokatens uafhængighed.

§§ 2.5.2 og 2.5.3 omhandler forskellige omstændigheder, hvor en advokat fra en medlemsstat udøver grænseoverskridende virksomhed (som defineret i § 1.5) i et værtsland, når han er medlem af værtslandets advokatstand.

§ 2.5.2 pålægger en advokat, der repræsenterer en klient i en retssag eller over for offentlige myndigheder i et værtsland, fuld overholdelse af værtslandets regler vedrørende uforenelige beskæftigelser. Dette gælder uanset om advokaten er etableret i værtslandet eller ej.

§ 2.5.3 pålægger på den anden side "respekt" for værtslandets regler om forbudte eller uforenelige beskæftigelser i andre tilfælde, men kun såfremt den i værtslandet etablerede advokat ønsker at deltage direkte i erhvervs- eller anden virksomhed, der ikke er forbundet med advokatvirksomhed.

Kommentar til § 2.6 – Individuel reklamering

Udtrykket "individuel reklamering" dækker advokatfirmaers såvel som individuelle advokaters reklamering i modsætning til fælles reklamering organiseret af advokatorganisationerne for deres medlemmer som helhed. De regler, der regulerer advokaters individuelle reklamering, varierer betydeligt i medlemsstaterne. § 2.6 gør det klart, at der ikke er nogen overordnet indvending mod individuel reklamering i forbindelse med grænseoverskridende virksomhed. Advokater er imidlertid ikke desto mindre underlagt forbud eller restriktioner, der er fastsat i deres nationale adfærdsregler, og en advokat vil stadig være underlagt forbud eller restriktioner, der er fastsat i værtslandets regler, når disse er bindende for advokaten i kraft af direktivet om advokaters fri udveksling af tjenesteydelser eller direktivet om advokaters ret til etablering i en anden medlemsstat.

Kommentar til § 2.7 – Klientens interesser

Bestemmelsen understreger det generelle princip, at advokaten altid skal handle i sin klients interesse og lade denne gå forud for sine egne og sine kollegers interesser.

Kommentar til § 2.8 – Begrænsning af advokatens ansvar over for klienten

Bestemmelsen gør det klart, at der ikke er nogen overordnet indvending mod at begrænse advokatens ansvar overfor klienten i forbindelse med grænseoverskridende virksomhed, uanset om det sker ved kontrakt eller ved anvendelse af et aktieselskab, et kommanditselskab eller et anpartsselskab. Bestemmelsen påpeger dog, at det kun er en mulighed, såfremt den relevante lovgivning og de relevante adfærdsregler tillader det – og i visse retsområder forbyder eller begrænser loven eller adfærdsreglerne en sådan ansvarsbegrænsning.

Kommentar til § 3.1 – Påtagelse og udtræden af sager

Bestemmelserne i § 3.1.1 har til hensigt at sikre, at der opretholdes et forhold mellem advokaten og klienten, og at advokaten rent faktisk modtager instrukser fra klienten, selv om disse kan meddeles gennem en behørigt bemyndiget mellemmand. Det er advokatens ansvar at forvise sig om mellemmandens bemyndigelse og klientens ønsker.

§ 3.1.2 omhandler den måde, hvorpå advokaten skal udføre sine pligter. Bestemmelsen om, at advokaten skal påtage sig personligt ansvar for udførelsen af de opgaver, der gives ham, betyder, at advokaten ikke kan undgå ansvar ved uddelegering til andre. Det forhindrer ikke advokaten i at søge at begrænse sit juridiske ansvar i den udstrækning dette er tilladt i henhold til den relevante lovgivning eller de relevante adfærdsregler – se § 2.8.

§ 3.1.3 fastslår et princip, der er særlig relevant ved grænseoverskridende virksomhed, f.eks. når en advokat bliver bedt om at varetage en sag på vegne af en advokat eller klient fra en anden stat, som ikke kender den relevante lovgivning eller praksis, eller når en advokat bliver anmodet om at varetage en sag, der vedrører lovgivningen i en anden stat, som han ikke kender.

En advokat er i almindelighed berettiget til at nægte at påtage sig en sag, men § 3.1.4 fastslår at, når han engang har påtaget sig den, er advokaten forpligtet til ikke at udtræde af sagen uden at sikre sig, at klientens interesser varetages.

Kommentar til § 3.2 – Interessekonflikter

Bestemmelserne i § 3.2.1 forhindrer ikke, at en advokat repræsenterer to eller flere klienter i samme sag, forudsat at de ikke har modstridende interesser, og at der ikke er væsentlig risiko for, at en sådan interessekonflikt opstår. Såfremt en advokat allerede repræsenterer to eller flere klienter på denne måde, og der efterfølgende opstår interessekonflikt mellem disse klienter, eller der er risiko for krænkelse af fortrolighedspligten eller andre forhold, hvor advokatens uafhængighed kan anfægtes, skal advokaten træde helt ud af sagen.

Der kan imidlertid være omstændigheder, hvor der opstår uenighed mellem to eller flere klienter, som er repræsenteret af den samme advokat, hvor det kan være hensigtsmæssigt, at advokaten forsøger at fungere som mægler. I sådanne sager er det op til advokaten at bruge sin egen dømmekraft til at beslutte, hvorvidt interessekonflikten mellem klienterne er af en sådan art, at det kræver, at advokaten træder ud af sagen. Hvis ikke kan advokaten overveje, om det vil være relevant at forklare situationen for klienterne, opnå deres accept og forsøge at fungere som mægler for at løse uenigheden mellem dem, og kun hvis dette forsøg på mægling slår fejl, udtræde af sagen.

I § 3.2.4 finder de foregående bestemmelser i § 3 anvendelse på advokater, der udøver advokatvirksomhed i fællesskab. For eksempel bør et advokatfirma udtræde af sagen, hvis der er en interessekonflikt mellem to af firmaets klienter, selv om forskellige advokater i firmaet repræsenterer hver sin klient. På den anden side er det i den form for "kontorfællesskab", der anvendes af engelske advokater ("barristers"), hvor den enkelte advokat repræsenterer klienterne individuelt, undtagelsesvis muligt for forskellige advokater i fællesskabet at repræsentere klienter med modstridende interesser.

Kommentar til § 3.3 – Honoraraftaler om andel i sagens genstand (pactum de quota litis)

Disse bestemmelser afspejler den almindelige indstilling i alle medlemsstater, at uregulerede honoraraftaler om andel i sagens genstand (pactum de quota litis) er i modstrid med korrekt retspleje, fordi de opmuntrer til spekulativ procesførelse og kan misbruges. Bestemmelserne har imidlertid ikke til hensigt at forhindre opretholdelse eller indførelse af ordninger, hvorefter advokaten får betaling efter resultater eller kun får betaling, hvis han lykkes med søgsmålet eller sagen, forudsat at sådanne ordninger er underlagt tilstrækkelig regulering og kontrol til beskyttelse af klienten og korrekt retspleje.

Kommentar til § 3.4 – Honorarfastsættelse

§ 3.4 opstiller tre krav: En generel standard vedrørende oplysning til klienten om advokatens honorarer, et krav om, at disse skal være rimelige og passende, og et krav om, at de skal overholde gældende lov og adfærdsregler.

I mange medlemsstater findes der mekanismer til regulering af advokathonorarer i henhold til national lovgivning eller adfærdsregler, enten med reference til en pådømmelse fra advokatorganisationen eller på anden måde. I situationer, der er reguleret af direktivet om advokaters ret til etablering i en anden medlemsstat, hvor advokaten er underlagt både værtslandets og hjemlandets regler, er det muligt, at opkrævningsgrundlaget skal overholde begge regelsæt.

Kommentar til § 3.5 – A conto-afregning

§ 3.5 antager, at en advokat kan kræve a conto-betaling af sit honorar og/eller udlæg, men sætter en grænse med henvisning til et rimeligt skøn af disse. Se ligeledes § 3.1.4 om retten til udtræden.

Kommentar til § 3.6 – Honorardeling med andre end advokater

I nogle medlemsstater har advokater lov til at praktisere sammen med medlemmer af visse andre godkendte professioner, hvad enten det er juridiske professioner eller ej. Bestemmelserne i § 3.6.1 har ikke til hensigt at forhindre honorardeling med sådanne godkendte former for sammenslutninger. Det er heller ikke hensigten med bestemmelserne at forhindre honorardeling mellem de advokater, som reglerne gælder for (se § 1.4 ovenfor), og andre "advokater", f.eks. advokater fra ikke-medlemsstater eller medlemmer af andre juridiske professioner i medlemsstaterne som f.eks. notarer.

Kommentar til § 3.7 – Procesomkostninger og mulighed for retshjælp

§ 3.7.1 understreger vigtigheden af at forsøge at løse tvister på en måde, der er omkostningseffektiv for klienten, herunder rådgivning om, hvorvidt man skal forsøge at forhandle et forlig på plads og om, hvorvidt man skal foreslå at henvise tvisten til en eller anden form for alternativ konfliktløsning.

§ 3.7.2 kræver, at en advokat, hvor det er relevant, oplyser sin klient om muligheden for retshjælp. Der er vidt forskellige bestemmelser i medlemsstaterne om muligheden for retshjælp. Ved grænseoverskridende virksomhed bør advokaten tænke på muligheden af, at det er bestemmelserne om retshjælp i den nationale lovgivning, som advokaten ikke kender, der er gældende.

Kommentar til § 3.8 – Klientmidler

Bestemmelserne i § 3.8 afspejler den anbefaling, CCBE vedtog i Bruxelles i november 1985, om behovet for at fastsætte og håndhæve minimumsregler om passende kontrol med og rådighed over klientmidler, der inden for Fællesskabet er i advokaters varetægt. § 3.8 fastsætter minimumsstandarder, der skal overholdes, samtidig med at de ikke griber ind i enkelthederne i de nationale systemer, som yder bedre eller strengere beskyttelse af klientmidler.

Advokater, der forvalter klientmidler, selv som led i grænseoverskridende virksomhed, skal overholde deres hjemlige advokatorganisations regler. Advokaten skal være opmærksom på de spørgsmål, der opstår, når reglerne i mere end en medlemsstat er gældende, særlig hvis advokaten er etableret i et værtsland i henhold til direktivet om advokaters ret til etablering i en anden medlemsstat.

Kommentar til § 3.9 – Advokatansvarsforsikring

§ 3.9.1 afspejler en anbefaling, ligeledes vedtaget af CCBE i Bruxelles i november 1985, om behovet for, at alle advokater i EU er forsikret mod de risici, der opstår som følge af påstande om embedsforømmelse, der rejses mod dem. § 3.9.2 behandler den situation, hvor der ikke kan tegnes forsikring på det grundlag, der er beskrevet i § 3.9.1.

Kommentar til § 4.1 – Adfærdsregler i og over for retten

Bestemmelsen fastslår det princip, at en advokat er bundet til at følge de regler, der gælder for den domstol eller anden instans, for hvilken advokaten optræder eller giver møde på klientens vegne.

Kommentar til § 4.2 – Korrekt processuel adfærd

Bestemmelsen fastslår det generelle princip, at en advokat i partsprocesser ikke må søge at drage uretmæssige fordele af sin modpart. For eksempel må advokaten ikke uden forudgående meddelelse til modpartens advokat rette henvendelse til dommeren eller forsyne denne med bilag, notater eller dokumenter, som modpartens advokat ikke får rimelig tid til at gøre sig bekendt med, medmindre sådanne skridt er tilladt under den pågældende procesordning. I den udstrækning, det ikke er forbudt ved lov, må en advokat ikke for retten røbe eller fremlægge forligsforslag i sagen fra den anden part eller dennes advokat uden udtrykkeligt samtykke fra den anden parts advokat. Se ligeledes § 4.5 nedenfor.

Kommentar til § 4.3 – Opførsel i retten

Bestemmelsen afspejler den nødvendige balance mellem respekt for retten og loven på den ene side og bestræbelserne på at tjene klientens interesser bedst muligt på den anden.

Kommentar til § 4.4 – Urigtige eller vildledende oplysninger

Bestemmelsen fastslår det princip, at advokaten aldrig bevidst må vildlede retten. Dette er nødvendigt, hvis der skal være tillid mellem domstolene og advokatstanden.

Kommentar til § 4.5 – Reglernes anvendelse i voldgiftssager etc.

Med denne bestemmelse udstrækkes de foregående bestemmelser vedrørende advokatens forhold til retten til andre organer, der udøver domstols- eller domstolslignende funktioner.

Kommentar til § 5.1 – Det kollegiale fællesskab

Disse bestemmelser, som er baseret på erklæringer i Perugia-deklarationen, understreger, at det er i offentlighedens interesse, at advokatstanden opretholder et tillids- og samarbejdsforhold mellem sine medlemmer. Dette kan dog ikke anvendes til at retfærdiggøre, at advokatstandens interesser sættes over retfærdighedens eller klienternes interesser (se ligeledes § 2.7).

Kommentar til § 5.2 – Samarbejde mellem advokater fra forskellige medlemsstater

Bestemmelsen udvikler et princip, der blev fremført i Perugia-deklarationen med henblik på at undgå misforståelser i forretninger mellem advokater fra forskellige medlemsstater.

Kommentar til § 5.3 – Korrespondance mellem advokater

I visse medlemsstater anses meddelelser mellem advokater (skriftlige eller mundtlige) normalt for at skulle holdes fortrolige mellem advokaterne. Det betyder, at indholdet af meddelelserne ikke kan videregives til andre, normalt ikke kan videregives til advokaternes klienter, og under alle omstændigheder ikke kan fremlægges i retten. I andre medlemsstater vil dette ikke være konsekvensen, medmindre korrespondancen er markeret som "fortrolig".

I andre lande igen skal advokaten holde sin klient fuldt informeret om alle relevante meddelelser fra en kollega, der repræsenterer en anden part, og markering af et brev som "fortroligt" betyder kun, at det drejer sig om et juridisk spørgsmål, der er henvendt til den modtagende advokat og dennes klient og ikke skal misbruges af tredjemand.

I visse lande skal advokaten, hvis han ønsker at indikere, at et brev sendes i et forsøg på at forlige en tvist og ikke skal fremlægges i retten, markere brevet med ordene "uden præjudice".

Disse vigtige nationale forskelle giver anledning til mange misforståelser.

Derfor skal advokater være meget påpasselige, når de skriver korrespondance på tværs af grænserne.

Når en advokat ønsker at sende et brev til en kollega i en anden medlemsstat på det grundlag, at det skal behandles fortroligt mellem advokaterne, eller at det er "uden præjudice", bør advokaten på forhånd spørge, om brevet kan accepteres på det grundlag. En advokat, der ønsker, at en meddelelse skal accepteres på dette grundlag, skal klart lade dette fremgå af meddelelsen eller i et følgebrev.

En advokat, der er den påtænkte modtager af en sådan meddelelse, men som ikke er i stand til at respektere eller sikre respekt for det grundlag, den skal sendes på, skal straks oplyse afsenderen herom, således at meddelelsen ikke afsendes. Hvis meddelelsen allerede er modtaget, skal modtageren returnere den til afsenderen uden på nogen måde at afsløre indholdet eller henvise til det. Hvis modtagerens nationale lovgivning eller regler forhindrer modtageren i at opfylde dette krav, skal han straks oplyse afsenderen herom.

Kommentar til § 5.4 – Henvisningshonorar

Bestemmelsen afspejler det princip, at en advokat ikke bør kræve eller modtage betaling alene for at henvise en klient, hvilket ville kunne hindre klientens frie valg af advokat eller klientens interesse i at blive henvist til den bedste tilgængelige bistand. Dette forhindrer ikke honorardelingsordninger mellem advokater på korrekt vis (se ligeledes § 3.6 ovenfor).

I nogle medlemsstater er det i visse tilfælde tilladt for advokater at modtage provision, forudsat at: a) klientens interesser tjenes bedst muligt, b) klienten får fuld oplysning herom, og c) klienten har givet samtykke til, at advokaten får provision. I disse tilfælde er provisionen en del af advokatens vederlag for de tjenester, han har ydet til klienten, og ikke dækket af det forbud mod henvisningshonorarer, der har til hensigt at forhindre, at advokater får en hemmelig fortjeneste.

Kommentar til § 5.5 – Kommunikation med modparten

Bestemmelsen afspejler et generelt anerkendt princip og har til hensigt både at fremme gnidningsløs forretningsudøvelse mellem advokaterne og at forebygge ethvert forsøg på at snyde en anden advokats klient.

Kommentar til § 5.6 – Advokatskifte

§ 5.6 omhandlede advokatskifte. Paragraffen blev slettet fra reglerne den 6. december 2002.

Kommentar til § 5.7 – Hæftelse for honorar

Disse bestemmelser bekræfter i hovedsagen bestemmelser, der er indeholdt i Perugia-deklarationen. Eftersom misforståelser om ansvaret for ubetalte honorarer er en almindelig grund til uenighed mellem advokater fra forskellige medlemsstater, er det vigtigt, at en ad-

vokat, som ønsker at udelukke eller begrænse sin personlige forpligtelse til at være ansvarlig for en udenlandsk kollegas honorarer, når frem til en klar aftale om dette allerede fra begyndelsen af samarbejdet.

Kommentar til § 5.8 – Fortsat faglig udvikling

Det er en faglig forpligtelse at holde sig ajour med udviklingen i lovgivningen. Det er især væsentligt, at advokater er opmærksomme på EU-lovgivningens voksende indflydelse på deres fagområde.

Kommentar til § 5.9 – Tvister mellem advokater i forskellige medlemsstater

En advokat har ret til at gøre alle juridiske eller andre retsmidler, som han er berettiget til, gældende mod en kollega i en anden medlemsstat. Såfremt det drejer sig om et brud på en adfærdsregel eller en tvist af faglig karakter, er det ikke desto mindre ønskeligt, at mulighederne for en mindelig afgørelse er udtømte – om nødvendigt med hjælp fra de berørte advokatorganisationer – før sådanne retsmidler tages i brug.